

Nazwa przedmiotu: ETYKA I METAETYKA					
Kod przedmiotu: 0200 – MIHSD004	Rok: I 2011-2012	Semestr: letni	Ilość godzin 30	Typ zajęć: do wyboru	ECTS: 3
Forma zajęć: seminarium	Język: polski	Zaliczenie: Krótkie prace pisemne Aktywność na zajęciach	Prowadzący: prof. nadzw. dr hab. Andrzej M. Kaniowski		
Liczba miejsc:	Wymagania/preferencje wymagane przy przyjmowaniu: Ogólna humanistyczna wiedza na poziomie studiów magisterskich Znajomość języka obcego				
Ogólny opis przedmiotu: Etyka współcześnie występuje w dwu podstawowych odmianach: (I) teorii etycznych i (II) etyk stosowanych. Jako teoria etyczna jest ona uprawiana w formie (A ₁) metaetyki, (A ₂) etyki opisowej, a także (B) etyki normatywnej. Etyki stosowane (II) to m.in. bioetyka, etyka medyczna, etyka mediów, etyka gospodarcza itp. O ile etyki normatywne (B) formułują sądy moralne i je uzasadniają, o tyle etyki opisowe (A ₂) chcą jedynie opisywać fenomen moralności w różnych jego aspektach, zaś metaetyka (A ₁) stara się wypracować pojęciowe podstawy naukowego zajmowania się tym fenomenem.					
Cel zajęć: Zapoznanie doktorantów ze sposobami podejścia do fenomenu moralności w ramach etyk opisowych, z podstawowymi sposobami formułowania problemów w ramach metaetyki oraz z najważniejszymi odmianami i przykładami etyk normatywnych.					
Zamierzone efekty kształcenia:					
Wiedza: Po zakończeniu kursu doktorant zna:					
<ol style="list-style-type: none"> 1) zasady etyki opisowej i punkty widzenia, z jakich może ona rozpatrywać fenomen moralności; 2) zasady porządkowania głównych zagadnień podejmowanych w ramach metaetyki oraz stanowiska zajmowane przy rozpatrywaniu tychże zagadnień; 3) zasady tłumaczenia czymże jest,,: „fakt moralny” (wedle różnych stanowisk), „kognitywizm” i „akognitywizm”, „realizm etyczny, „intuicjonizm”; 4) różne stanowiska teleologiczne i stanowiska deontologiczne; 5) charakter stanowisk umiarkowanie normatywnych; 6) czynniki i okoliczności sprzyjające rozwojowi etyk stosowanych; 7) zasady umiejscowienia danych rozważań w szerokim spektrum dociekań i analiz prowadzonych w ramach etyk teoretycznych; 8) proces rozwoju europejskiej myśli etycznej, wskazując na czynniki warunkujące przemiany tej myśli w toku jej rozwoju. 					

Umiejętności:

Po zakończeniu kursu doktorant potrafi:

- 1) analizować wypowiedziane twierdzenia i racje wytaczane w dyskursach etycznych i metaetycznych
- 2) formułować klarownie twierdzenia i argumenty broniące danego stanowiska bądź kwestionujące jego słuszność;
- 3) współpracować w zespole przy opracowaniu określonych, złożonych zadań;
- 4) opracować w szybkim tempie (w przeciągu ½ godziny) prezentację któregoś ze stanowisk w bieżących dyskusjach etycznych i metaetycznych;
- 5) korzystać z katalogów, bibliografii i baz bibliotecznych
- 6) sporządzić adnotowaną bibliografię wybranego zagadnienia.

Inne kompetencje (postawy):

Po zakończeniu kursu doktorant jest w stanie:

- (a) zająć zdystansowaną, ale zarazem klarowną i rzeczową postawą w sporach natury etycznej;
- (b) oceniać stanowiska zajmowane w sporach etycznych przez pryzmat ich osadzenia w określonym paradygmacie i wariacie etyki normatywnej;
- (c) ukazać osobie broniącej określonych twierdzeń moralnych, jakie dodatkowe założenia i twierdzenia są przez nią równocześnie *implicite* przyjmowane;
- (d) uświadomić sobie znaczenie zarówno teorii etycznych, jak i etyk stosowanych.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia efektów zamierzonych:

- (1) Pisemny tekst końcowy sprawdzający podstawową wiedzę studenta w zakresie terminologii oraz wiadomości faktograficznych zdobytych na zajęciach
- (2) Praca pisemna związana z tematem seminarium
- (3) W trakcie zajęć student będzie musiał odpowiadać na pytania, dyskutować, argumentować w formie zajęć kontaktowych lub online.

Szczegółowy opis przedmiotu (treści programowe):

1. Etyki opisowe i rodzaje deskryptywnego podejścia do fenomenu moralności: perspektywa antropologiczno-kulturowa; perspektywa socjologiczna; perspektywa psychologiczna; perspektywa ewolucyjno-biologiczna.
2. Sposoby formułowania problemów w ramach metaetyki (kurs interaktywny **e-learning 2 g.**):
  - a. jako kwestii z zakresu *filozofii języka*;
  - b. jako kwestii z zakresu *filozofii umysłu*;
  - c. jako kwestii *ontologicznych*;
  - d. jako kwestii *epistemologicznych*.
3. Główne stanowiska w kwestii charakteru zdań preskryptywnych
  - a. Kognitywizm
  - b. Akognitywizm
4. Współczesne dyskusje wokół realizmu moralnego: kwestia istnienia i natury faktów moralnych (kurs interaktywny **e-learning 4 g.**)
  - a. Realizm naturalistyczny
  - b. Realizm nienaturalistyczny
5. Kwestia poznawalności faktów moralnych:
  - a. Obiektywizm (niezależnie od pragnień i emocji poznającego podmiotu)
  - b. Subiektywizm (zależnie od pragnień i emocji poznającego podmiotu)

- c. Intuicjonizm
6. Etyka normatywna: podejścia teleologiczne
    - i. Arystoteles
    - ii. Eudajmonizm
    - iii. Tomasz z Akwinu
    - iv. Utylitaryzm (kurs interaktywny **e-learning 2 g.**)
    - v. Etyka wartości
  7. Etyka normatywna: podejścia deontologiczne
    - i. Kant
    - ii. Etyka dyskursowa
    - iii. Kontraktualizm
    - iv. Rawls (kurs interaktywny **e-learning 2 g.**)
  8. Etyka normatywna: podejścia umiarkowanie normatywne i kontekstualistyczne
    - i. Etyki prudencjalne
    - ii. Komunitaryzm
    - iii. Etyka hermeneutyczna/narracyjna
  9. Etyka stosowana
    - a. Czynniki i okoliczności sprzyjające powstaniu i rozwojowi etyk stosowanych
    - b. Wybrane zagadnienia etyki stosowanej (tematyka do uzgodnienia z uczestnikami zajęć).

Zalecana literatura:

- Anscombe E. G. M., *Modern Moral Philosophy*, „Philosophy” 1958, s. 1-19
(http://stevewatson.info/readings/philosophical_notes/Anscombe-mmp.pdf)
- Apel Karl-Otto, *Etyka dyskursu jako etyka odpowiedzialności - postmetafizyczna transformacja etyki Kanta*, tł. Janusz Mizera, „Principia”, 1992 t. 5 s. 5-37
- Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, ks. II i V.
- Bourke Vernon J., *Historia etyki*, Wydawnictwo Krupski i S-ka, 1994
- Encyclopedia of Applied Ethics*, Ruth Chedwick, Academic Press 1988 (wybrane hasła)
- Frankena William K., *The Naturalistic Fallacy*, „Mind” 48 (1939), s. 464-477
- Hare Richard M., *Myślenie moralne. Jego płaszczyzny, metody i istota*, tłum. J. Margański, Warszawa 2001
- Harman Gilbert, *Trzy trendy w filozofii politycznej i moralnej*, tłum. R. Mordarski, Filo-Sofija, nr 1(3), 2003, s. 145-159 (http://www.filo-sofija.byd.pl/userfiles/nr3_g_harman.pdf)
- Kant Immanuel, *Uzasadnienie metafizyki moralności*, tłum. M. Wartenberg, Warszawa
- Krämer Hans, *Etyka integralna*, tłum. M Poręba, Wydawnictwo Rolewski 2004
- MacIntyre Alysdaire, *Krótką historia etyki. Historia moralności od czasów Homera do XX wieku*, tłum., A. Chmielewski, Warszawa 1995;
- Metaetyka*, red. Ija Lazari-Pawłowska, Warszawa 1975
- Mill John Stuart, *Utylitaryzm; O wolności.*, tłum. A Kurlandzka, Warszawa PWN
- Moore George Edward, *Zasady etyki*, tłum. Cz. Znamierowski, Warszawa 1919 (De Agostini Polska 2003)
- O wartościach, normach i problemach moralnych. Wybór tekstów z etyki polskiej dla nauczyciel i uczniów szkół średnich*, red. M. Środa, Warszawa 1994
- Platon, *Państwo*, ks. VIII; *Hippiasz mniejszy*.
- Przewodnik po etyce*, P. Singer (red.), J. Górnicka (red. nauk. wyd. polskiego), Warszawa 1998.
- Reale Goiovanni, *Historia filozofii starożytnej*, t. II, t. III (Arystoteles, stoicy)
- Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna*, zagad. 90, 91; *Dzieła wybrane*, przeł. i opr. J. Salij, Poznań 1984.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

Punkty ECTS: 3 pkt

1. Aktywny udział w seminarium - 1 pkt.
2. Krótkie prace pisemne - 1 pkt.
3. Lektura tekstów i literatury przedmiotowej - 1 pkt.